

Raftul
Denisei

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Meir Shalev

Nu-i spune fratelui tău

Traducere din ebraică și note de
IOANA PETRIDEAN

HUMANITAS
fiction

Redactor: Anca Dumitru
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Marilena Brînzan
DTP: Radu Dobreci, Veronica Dinu

Tipărit la Livco Design

MEIR SHALEV
AL TESAPER LEAHIHA
Copyright © Meir Shalev, 2022
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2026,
pentru prezenta versiune în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
SHALEV, MEIR
Nu-i spune fratelui tău / Meir Shalev;
trad. din ebraică: Ioana Petridean. –
Bucureşti: Humanitas Fiction, 2026
ISBN 978-606-097-910-4
I. Petridean, Ioana (trad.)
821.411.16

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

În amintirea lui Rafi, Rafaella Shir,
iubita mea soră, care nu mai e.

1

Odată, pe o străduță din Tel Aviv, al cărei nume l-am uitat deja, o altă femeie m-a făcut să mă gândesc la tine. Se apropia de mine, cu pasul tău, arătând ca tine, iar eu… inima mea s-a oprit deodată din bătut, și picioarele, din mers. Mâinile mele mi-au scos pentru o clipă ochelarii de la ochi – miopii ca mine înțeleg de ce –, după care s-au grăbit să-i pună înapoi, la locul lor.

— Ți-ai dat *reset*, mi-l imaginez pe Boaz spunându-mi.

— Cam așa ceva, îi răspund. Scriu o poveste. Nu mă deranja.

În clipa aceea înțelesesem deja că nu erai tu, însă există momente în care trupul preia controlul asupra conștiinței, iar carnea precedă spiritul. Buzele mele, ca și cum ar fi avut voință proprie, îi zâmbeau deja, iar ochii mei se agățaseră de ea.

Ea mi-a răspuns cu o privire surprinsă:

— Ne cunoaștem?

— Nu, îmi cer scuze, așa am crezut pentru o clipă.

— Înțeleg. Credeai că sunt altcineva.

M-am simțit stânjenit și i-am spus:

— Ceva de genul ăsta. Semeni puțin cu o altă femeie.

Și în mintea mea, îmi spuneam: Idiotule!

— Da, a zis ea, sunt obișnuită, mi s-a mai spus de nenumărate ori.

— Îmi pare rău, am zis.

Și, în mintea mea, îmi spuneam: Cât de prost poți să fii.

— E în regulă. Sunt obișnuită cu astfel de greșeli, mi-a răspuns ea, din câte se pare, semăn cu foarte multe femei.

Apoi, după o pauză scurtă, în care m-a privit cu atenție:

— Sau poate că eu dau mereu peste bărbați care nu sunt în stare să uite aceeași femeie.

— Asta a fost o frază frumoasă, i-am spus, poate că într-o zi o voi folosi.

— Serios, a zis ea, consideră fraza asta drept cadoul meu pentru tine. Ești invitat s-o folosești oricând vei avea chef.

— Mulțumesc, am răspuns. E un cadou foarte frumos.

— Și tu la fel.

— Nu-nțeleg... am făcut-o eu pe inocentul.

— Ai auzit cu siguranță până acum, de la multe alte femei, că ești un bărbat absolut încântător.

— Hopa!… a strigat Boaz, de data asta în timp ce stăteam față în față, în camera mea de hotel. Iar scrii despre neprețuita noastră frumusețe, despre încă o femeie impresionată de ea. Pe stradă, la magazin, la serviciu, la petrecere, dar unde nu?

Boaz este fratele meu mai mic. Suntem amândoi trecuți bine de șaizeci de ani, iar el e cu numai doi ani mai mic decât mine, însă tot îmi place să-l numesc așa. Cât despre femeia aceea, care pentru o clipă a semănat cu Michal – uite, ți-am rostit și ți-am scris numele –, i-am povestit lui Boaz în timp ce stăteam împreună în una dintre vizitele mele în Israel, iar acum, când stau și scriu în casa mea din Statele Unite, povestea e înăuntrul meu.

M-am înfuriat:

— Despre ce petrecere vorbești? Eu nu merg la petreceri și nu-mi place că-mi spui „neprețuita noastră frumusețe“,

lungind în mod dezgustător primul „e“ din „frumusețe“, exact ca tatăl tău.

— Al nostru, a zis Boaz, a fost și tatăl tău, în caz că ai uitat.

Și-a golit paharul în maniera aceea enervantă în care o făcea de obicei, dintr-o singură înghițitură mare, după care a zis, zâmbind:

— Dar continuă, continuă să povestești despre femeia aia. Ați mers la ea, sau la tine, la hotel? Și cum ați făcut-o? Tu deasupra ei, sau ea deasupra ta?

— Nu ne-am dus nici la mine, nici la ea și nici nu am făcut nimic. Și te rog să încetezi cu bădărănia asta.

Era seara, târziu. Ședeam pe terasa camerei mele de hotel, în prezența mării, care nu se vedea, dar era totuși acolo, rostogolindu-se în întuneric asemenea unui animal mare. Am băut pahar după pahar de *boukha*, lichiorul de smochine pe care-l aduc mereu special pentru aceste întâlniri, am gustat din aperitivele cumpărate de Boaz din Tel Aviv și am vorbit. Asta facem de fiecare dată când eu vin în vizită în țară – stabilim dinainte o noapte, o noapte pe care o numim „Noaptea fraților“ și care e numai a noastră. Doar fratele meu și cu mine, numai noi doi.

Vorbim și povestim de la apus până la răsărit, mâncăm și bem – „Chefuim, ca să spunem lucrurilor pe nume“, după cum zice Maia, soția lui Boaz –, ne îmbătăm pe tăcute, metodic și încet, și discutăm: despre femeile mele și despre soția lui, despre copiii pe care nu-i am și despre fiul și fiica lui, despre mama mea și tatăl lui, așa mă încăpățânez să-i numesc în sufletul meu, pentru că el îl prefera pe Boaz, iar mama mă prefera pe mine.

Alcoolul ne dezleagă limbile uscate, topește reziduurile din arterele inimilor noastre, ne unge corzile vocale. Boaz

și cu mine suntem diferiți, dar suntem doi frați foarte apropiați și ne iubim foarte mult unul pe celălalt. Amintirile vin și pleacă, iar din pricina faptului că suntem fiii părinților noștri, ele sunt multe și intense. Dar, în urmă cu câțiva ani, în Noaptea fraților din 2010, i-am spus o poveste care nu avea nici o legătură cu familia noastră, o poveste despre ce mi se întâmplase într-o altă noapte, în Israel, cu douăzeci de ani în urmă, în 1990. I-am povestit despre o femeie pe care o cunoscusem în aceeași seară și despre ce s-a întâmplat apoi în casa ei – o casă izolată, de undeva din Sharon, aflată în inima unui labirint de alei prăfuite, livezi de citrice, straturi de legume și culturi de avocado.

2

Numele meu e Itamar Diskin. M-am născut în Ierusalim, în 1945, iar de treizeci și cinci de ani locuiesc în Statele Unite. În fiecare an fac o vizită de câteva săptămâni în țară, întotdeauna la începutul toamnei, închiriez o mașină și stau într-un hotel de pe malul mării. Nu în Tel Aviv, unde locuiesc Maia și Boaz, ci în Herzliya sau în Netanya.

Maia mă întreabă mereu cu amărăciune:

— De ce nu ne faci o vizită? Suntem singura ta familie.

Dar sunt încăpățânat. Nu vreau să-i deranjez cu tabieturile mele de burlac bătrân, dobândite de-a lungul anilor: mă culc odată cu găinile și mă trezesc înainte să cânte cocoșul, mai ales după zborul transatlantic din Statele Unite, ascult muzică la două sau la trei dimineața, agit cuburile de gheață în pahar, trag apa la veceu în mijlocul nopții, ies dimineața devreme, să-mi fac alergarea, și mă întorc acasă gâfâind.

Și în America alerg în fiecare dimineață, dar în timpul vizitelor mele în Israel mă bucur și de înot, seară de seară. Asta am făcut și în timpul acelei vizite. La întoarcere, în drumul meu de la plajă la hotel, mi s-au alăturat în lift trei tinere și doi tineri, îmbrăcați cu toții în costume de baie minuscule și mustind de apă, înghesuiți unii în alții și gălăgioși, așa cum se întâmplă adesea în țara asta a voastră, Boaz. Mi-am ridicat geanta de plajă la piept, dar o picătură de apă, care atârna de vârful nasului unuia dintre băieți – să fi fost

apă? transpirație? –, a crescut tot mai mult, s-a clătinat nesigur, și, cu încetinitorul parcă – lucru care mă dezgustă până și în cinematografie –, s-a desprins și s-a lovit de laba piciorului meu, mi s-a scurs pe piele și apoi s-a evaporat, ca și cum ar fi fost absorbită de epiderma mea.

Una dintre fete s-a uitat la mine și m-a întrebat:

— Ești cumva actor de cinema? E oare posibil să te fi văzut în vreun film?

Am afișat cel mai hollywoodian zâmbet de care eram în stare și, în engleza cea mai americană pe care o puteam produce, am spus că nu vorbesc ebraică. Am avut suficient timp să-i aud întrebându-se cine aș putea fi, înainte ca liftul să se oprească la etajul meu. Am ieșit din lift, m-am dus direct în camera mea și am intrat în duș.

Am stat o oră întreagă sub jetul de apă fierbinte. Am curățat de pe mine cacofonia sporovăielii lor, picăturile lor, nisipul și sarea mării. M-am îmbrăcat și mă întrebam dacă să mă autoinvit la cină la Maia și Boaz, sau să cer ceva ușor în cameră, când, în cele din urmă, amețit de diferența de fus orar dintre țara în care trăiesc și cea în care m-am născut, m-am întins pe pat și am adormit, complet îmbrăcat.

Am dormit puțin și nu prea bine, trezindu-mă într-o cameră deja întunecoasă. Preț de o clipă, n-am știut unde anume sunt. M-am ridicat, mi-am pus ochelarii, m-am dus la fereastră și am văzut că, nu departe de hotel, un grup de bărbați și de femei stăteau în fața unui bar, bând, vorbind, intrând și ieșind încontinuu. Se auzeau râsete, nu foarte puternice, ci liniștite și prietenești, precum cele ale unor vechi cunoștințe.

Hainele în care adormisem se șifonaseră. M-am schimbat, m-am uitat în oglindă și am coborât cu același lift. Am respirat ușurat – cineva șterse deja podeaua – și am ieșit.

Barul era mic și cochet, de genul acelora care primesc eticheta „de-al locului“. Dincolo de fumul de țigară, de aromele mult prea dulci ale parfumurilor și de cele mult prea intense ale apelor de colonie, pe care femeile și bărbații au tendința de a le vârî sub nasul partenerilor, se putea simți mirosul de mâncare bună. Plutea în aer așa cum trebuie s-o facă aroma unei mâncări bune: asemenea culorilor de pe o pătură cusută din petice, care se ating între ele, dar nu se amestecă niciodată.

— Ești sigur că se fuma acolo? a întrebat Boaz. La noi e interzis fumatul în restaurante.

Boaz a activat vreme de foarte mulți ani în marina militară. A fost inginer-șef în Departamentul de submarine. Rolul lui acolo, așa cum mi-a explicat la un moment dat, era acela de a fi atent la detalii, de a asculta și de a trage concluzii. Sub suprafața mării, această calitate putea preveni catastrofe și putea salva vieți. Dar, deasupra mării, pe terasa hotelului, însoțită de un platou cu delicatese și două sticle de *boukha*, această calitate putea fi extrem de enervantă.

— Boaz, i-am spus, acum nu ești în submarinul ăla al tău. Nu căuta și în povestea mea scurgeri și disfuncții.

— Nu te ambala așa, a spus el.

— Ți-am zis, e o poveste care s-a întâmplat în urmă cu douăzeci de ani. Pe vremea aceea era încă permis fumatul în baruri și restaurante.

— Douăzeci de ani? Adică la un an după moartea mamei, a adăugat.

— Exact. În anul ăla am venit de două ori, toamna, ca de obicei, și primăvara, la prima comemorare a morții ei.

Mesele erau deja ocupate, dar lângă bar stăteau doar două cupluri. M-am așezat puțin mai departe de ele, lângă perete, și m-am uitat în jur. Eram atent să nu zăbovesc prea mult